

طرح شاخص مدیران خرید

فروردین ۱۴۰۱

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی و پایش اصل ۴۴

۳۷/۰۲

شامخ صنعت – دوره چهل و سوم

- ✓ شاخص مدیران خرید صنعت در فروردین ماه عدد ۳۷/۰۲ به دست آمده است. شاخص بخش صنعت که طبق انتظار در فروردین ماه کاهش داشته به کمترین مقدار ۲۴ ماهه خود رسیده است. در فروردین ماه همه مؤلفه‌های اصلی شاخص شامخ، عدد زیر ۵۰ را به ثبت رسانده‌اند.
- ✓ شاخص مقدار تولید محصولات بخش صنعت در فروردین ماه (۳۱/۲۲) طی ۱۲ ماه اخیر از فروردین سال گذشته به کمترین مقدار خود رسیده است که علاوه بر تعطیلات فروردین کاهش شدید تقاضا نیز در این کاهش تولید تأثیر داشته است.
- ✓ شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در فروردین ماه (۲۸/۴۰) به کمترین مقدار ۲۴ ماهه خود رسیده است. این شاخص (به غیر از فروردین ۱۳۹۹)، کمترین مقدار را طی ۴۳ دوره اجرای طرح به ثبت رسانده است و در فروردین ماه نیز کمترین عدد را در میان سایر مؤلفه‌های اصلی داشته است.
- ✓ شاخص قیمت محصولات تولید شده در فروردین ماه (۷۰/۹۷) طی ۱۸ ماه اخیر از آبان ۱۳۹۹ به بیشترین مقدار خود رسیده است. افزایش قیمت نهاده‌های تولید شامل مواد اولیه، قیمت انرژی، نرخ دستمزد نیروی انسانی، حمل و نقل و ... باعث شده تا قیمت محصولات تولید شده به شدت افزایش یابد.

۳۷/۴۹

شامخ کل اقتصاد – دوره سی و یکم

- ✓ شاخص مدیران خرید (تعدیل فصلی نشده) برای کل اقتصاد ایران در فروردین ۳۷/۴۹ به دست آمده و شاخص کل به کمترین نرخ ۲۴ ماهه اخیر از فروردین ۱۳۹۹ رسیده است. البته مقدار کاهشی شامخ در فروردین ماه هر سال به دلیل تعطیلات گسترده در نخستین ماه سال ورکود فعالیت‌ها دور از انتظار نبوده است.
- ✓ شاخص میزان فعالیت‌های کسب و کار در فروردین ماه (۲۸/۵۲) یکی از کمترین مقادیر را طی ۲۴ ماه اخیر از فروردین ۱۳۹۹ داشته است.
- ✓ شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان (۲۹/۳۴) در فروردین ماه به کمترین مقادیر ۲۴ ماه اخیر از فروردین ۱۳۹۹ رسیده است. علاوه بر تعطیلات فروردین ماه کاهش قدرت خرید فعالان اقتصادی به دنبال افزایش قیمت‌ها باعث شده تا تقاضای مشتریان با رکود روبرو باشد.
- ✓ شاخص موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده (۴۱/۶۴) طی ۱۷ ماه اخیر از آبان ۱۳۹۹ به کمترین میزان خود رسیده است. این شاخص به دنبال افزایش شدید قیمت مواد اولیه در بخش صنعت و ساختمان، با کاهش بیشتری در این بخش‌ها همراه بوده است.
- ✓ شاخص قیمت خرید مواد اولیه یا لوازم خریداری شده (۸۳/۲۶) در فروردین ماه به بیشترین مقدار طی ۶ ماه اخیر و شاخص قیمت فروش محصولات تولید شده یا خدمات ارائه شده (۶۳/۱۳) نیز به بیشترین مقدار ۵ ماهه اخیر رسید.

شاخص مدیران خرید کل اقتصاد

براساس گزارش S&P Global، شاخص ترکیبی تولید PMI در منطقه یورو در ماه آوریل با عدد ۵۵/۸ به هفتمین ماه افزایش خود رسید. با وجود دو ماه کاهش ماهانه متوالی در صادرات کالاها و خدمات، رشد سفارشات جدید شتاب گرفت که به احیای شرایط تقاضا در سراسر منطقه یورو اشاره دارد. اما شاخص تولید صنعت ۵۰/۴ به کمترین مقدار ۲۲ ماهه خود رسیده است. رشد اقتصادی منطقه یورو در ماه آوریل شتاب گرفت زیرا بخش خدمات با بهره‌مندی از کاهش محدودیت‌های کووید-۱۹ به جبران کاهش تولیدات صنعت کمک کرد. همچنین استخدام افزایش یافت، البته با توجه به نگرانی‌ها در مورد جنگ اوکراین، افزایش قیمت‌ها و اثرات ماندگار این بیماری همه‌گیر، خوش بینی‌ها را به ویژه در تولید کاهش داد. در همین حال، قیمت کالاها و خدمات در ماه آوریل با نرخ بی‌سابقه‌ای افزایش یافت.

طبق نظرسنجی انجام شده از بنگاه‌های اقتصادی کشور، شاخص مدیران خرید (تعدیل فصلی نشده) برای کل اقتصاد ایران در فروردین ۳۷/۴۹ به دست آمده و شاخص کل به کمترین نرخ ۲۴ ماهه اخیر از فروردین ۱۳۹۹ رسیده است. همانطور که انتظار می‌رفت شاخص تعدیل فصلی نشده طبق روال فروردین سال‌های گذشته به یکی از کمترین مقادیر خود رسیده و در مقایسه با فروردین ۱۴۰۰ (۳۹/۶۵) نیز اندکی کمتر شده است. در این ماه به غیر از میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی سایر مؤلفه‌های اصلی زیر ۵۰ ثبت شده‌اند. این شاخص نیز علیرغم کاهش در بخش صنعت و ساختمان، در بخش خدمات و کشاورزی اندکی افزایش داشته است.

➤ شاخص میزان فعالیت‌های کسب و کار در فروردین ماه (۲۸/۵۲) یکی از کمترین مقادیر را طی ۲۴ ماه اخیر از فروردین ۱۳۹۹ داشته و در مقایسه با فروردین سال قبل که پیک کرونا هم وجود داشت کاهش قابل ملاحظه‌ای داشته است.

➤ شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان (۲۹/۳۴) در فروردین ماه به کمترین مقادیر ۲۴ ماه اخیر از فروردین ۱۳۹۹ رسیده است. علاوه بر تعطیلات فروردین ماه، کاهش قدرت خرید فعالان اقتصادی به دنبال افزایش قیمت‌ها باعث شده تا تقاضای مشتریان با رکود روبرو باشد.

➤ شاخص موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده (۴۱/۶۴) طی ۱۷ ماه اخیر از آبان ۱۳۹۹ به کمترین میزان خود رسیده است. این شاخص به دنبال افزایش شدید قیمت مواد اولیه در بخش صنعت و ساختمان، با کاهش بیشتری در این بخش‌ها همراه بوده است.

➤ شاخص قیمت خرید مواد اولیه یا لوازم خریداری شده (۸۳/۲۶) در فروردین ماه به بیشترین مقدار طی ۶ ماه اخیر رسیده است. افزایش شدید هزینه‌های انجام فعالیت اقتصادی به ویژه در بخش صنعت باعث شده تا شاخص قیمت فروش محصولات تولید شده یا خدمات ارائه شده (۶۳/۱۳) نیز به بیشترین مقدار ۵ ماهه اخیر برسد.

➤ شاخص میزان صادرات کالا یا خدمات (۳۸/۶۵) به کمترین مقدار ۲۴ ماهه اخیر از اردیبهشت ۱۳۹۹ رسیده است. بخش خدمات و کشاورزی کمترین میزان را در میان سایر رشته فعالیت‌ها داشته است. افزایش هزینه‌ها (مواد اولیه، حمل و نقل، انرژی و...) باعث شده تا شرکت‌ها توان رقابت قیمتی با سایر رقبا را نداشته باشند.

➤ شاخص میزان فروش محصولات (۳۴/۲۷) طی ۱۲ ماه گذشته به کمترین مقدار خود رسیده است. کاهش شدید قدرت خرید و میزان سفارشات مشتریان باعث کاهش فروش شرکت‌ها شده است.

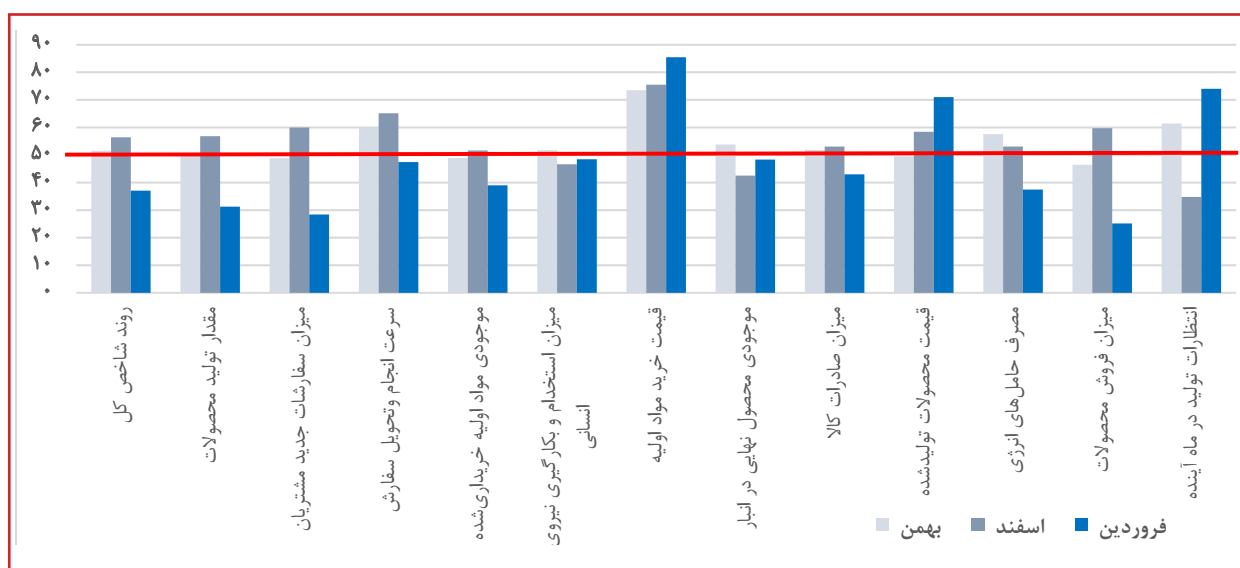
به طور کلی در فروردین ماه مانند سال‌های قبل، اکثر فعالان اقتصادی با داشتن ۱۵ روز فعالیت کاری با کاهش فعالیت روبرو بوده‌اند، اما با توجه به کمبود نقدینگی و کاهش قدرت خرید میزان کاهش در فعالیت‌ها با شدت بیشتری نسبت به سال قبل است. از طرفی به دلیل کمبود منابع مالی، بسیاری از شرکت‌ها نیازمند تسهیلات بانکی هستند اما با مشکل عدم تخصیص تسهیلات توسط بانک‌ها روبرو هستند. در عین حال عواملی مانند بالاترین قیمت دلار، قیمت‌گذاری محصولات،

به طور کلی در فروردین ماه، شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در اکثر صنایع به شدت کاهش داشته‌است. از سوی دیگر صنایع با افزایش شدید هزینه‌های تولید (دستمزد، قیمت مواد اولیه، قیمت انرژی، هزینه حمل و نقل و ...) روبرو بوده‌اند. به عقیده فعالان اقتصادی افزایش قابل توجه دستمزد نیروی کار در کنار افزایش سایر نهاده‌های تولید از جمله افزایش چند برابری قیمت برق، هزینه بالایی را در قیمت تمام شده محصولات به تولیدکنندگان تحمیل می‌کند که نیازمند بررسی و مطالعه بیشتری بوده، بسیاری از شرکت‌ها در بعضی از رشته فعالیت‌ها را برای کاستن از هزینه تولید، ناچار به تعدیل نیروی ماه‌های آتی خواهد نمود.

جدول ۲: شاخص صنعت - شاخص مدیران خرید (PMI) فروردین ۱۴۰۱

شاخص	بهمن ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۰	فروردین ۱۴۰۱
شاخص کل صنعت	۵۱/۵۰	۵۶/۴۳	۳۷/۰۲
مقدار تولید محصولات	۵۰/۵۷	۵۶/۷۹	۳۱/۲۲
میزان سفارشات جدید مشتریان	۴۸/۸۳	۵۹/۹۲	۲۸/۴۰
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۹/۸۴	۶۵/۱۴	۴۷/۳۹
موجودی مواد اولیه خریداری شده	۴۸/۸۶	۵۱/۶۰	۳۸/۹۸
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۱/۷۵	۴۶/۶۱	۴۸/۴۴
قیمت خرید مواد اولیه	۷۳/۴۸	۷۵/۴۷	۸۵/۴۴
موجودی محصول نهایی در انبار	۵۳/۸۰	۴۲/۵۱	۴۸/۳۲
میزان صادرات کالا	۵۱/۸۶	۵۳/۰۲	۴۲/۹۵
قیمت محصولات تولید شده	۴۹/۵۳	۵۸/۳۷	۷۰/۹۷
مصرف حامل‌های انرژی	۵۷/۵۳	۵۳/۰۵	۳۷/۴۳
میزان فروش محصولات	۴۶/۴۳	۵۹/۶۹	۲۵/۱۳
انتظارات تولید در ماه آینده	۶۱/۴۱	۳۴/۸۰	۷۴/۰۱

نمودار ۳: مقایسه شاخص‌های بخش صنعت در سه ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۱

جدول ۳: وضعیت شاخص‌های صنایع منتخب از نگاه طرح شاخص مدیران خرید فروردین ۱۴۰۱

شاخص	صنایع لاستیک و پلاستیک	صنایع فرآورده‌های نفت و گاز	صنایع نساجی	ماشین‌سازی و لوازم خانگی	صنایع کانی غیر فلزی	صنایع فلزی	صنایع غذایی	صنایع شیمیایی	چوب، کاغذ و میلمان	وسایل نقلیه و قطعات وابسته	پوشاک و چرم	سایر صنایع
شاخص گروه	۳۱/۵۶	۲۷/۷۸	۲۸/۰۶	۳۲/۱۴	۴۹/۶۹	۴۱/۰۷	۳۷/۸۴	۳۴/۰۷	۳۵/۲۱	۳۷/۸۱	۲۵/۵۶	۲۸
مقدار تولید محصولات	۳۱/۲۵	۱۹/۴۴	۲۲/۲۲	۲۱/۴۳	۵۰/۰۰	۳۴/۶۹	۳۲/۷۶	۲۱/۵۷	۴۱/۶۷	۳۳/۳۳	۵/۵۶	۲۰
میزان سفارشات جدید	۱۸/۷۵	۲۲/۲۲	۱۱/۱۱	۱۹/۰۵	۵۰/۰۰	۳۷/۷۶	۲۹/۳۱	۲۰/۵۹	۲۰/۸۳	۲۹/۱۷	۱۶/۶۷	۲۰
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۰/۰۰	۳۶/۱۱	۵۰/۰۰	۴۵/۲۴	۵۶/۲۵	۴۱/۸۴	۴۸/۲۸	۵۳/۹۲	۴۵/۸۳	۴۷/۹۲	۵۰/۰۰	۲۰
موجودی مواد اولیه	۳۱/۲۵	۳۰/۵۶	۳۸/۸۹	۴۲/۸۶	۳۷/۵۰	۳۳/۶۷	۴۶/۵۵	۴۸/۰۴	۲۵/۰۰	۴۳/۷۵	۳۸/۸۹	۲۰
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۳۷/۵۰	۳۸/۸۹	۳۸/۸۹	۵۰/۰۰	۵۰/۰۰	۵۷/۱۴	۴۴/۸۳	۴۸/۰۴	۴۵/۸۳	۴۵/۸۳	۳۸/۸۹	۶۰
قیمت خرید مواد اولیه	۸۱/۲۵	۸۶/۱۱	۷۷/۷۸	۸۸/۱۰	۷۵/۰۰	۸۳/۶۷	۹۳/۱۰	۸۵/۲۹	۸۷/۵۰	۸۱/۲۵	۱۰۰/۰۰	۹۰
موجودی محصول (انبار)	۷۵/۰۰	۳۸/۸۹	۴۴/۴۴	۴۰/۴۸	۵۶/۲۵	۵۶/۱۲	۵۳/۴۵	۴۳/۱۴	۲۹/۱۷	۴۱/۶۷	۳۸/۸۹	۴۰
میزان صادرات کالا	۵۰/۰۰	۳۸/۸۹	۴۴/۴۴	۴۷/۶۲	۳۱/۲۵	۴۴/۹۰	۴۴/۸۳	۴۱/۱۸	۴۱/۶۷	۴۷/۹۲	۳۳/۳۳	۵۰
قیمت محصولات تولیدشده	۶۲/۵۰	۸۸/۸۹	۶۶/۶۷	۸۳/۳۳	۵۶/۲۵	۷۶/۵۳	۷۴/۱۴	۷۱/۵۷	۶۲/۵۰	۶۴/۵۸	۷۲/۲۲	۶۰
مصرف حامل‌های انرژی	۵۰/۰۰	۳۶/۱۱	۲۷/۷۸	۴۰/۴۸	۴۳/۷۵	۳۱/۶۳	۴۶/۵۵	۳۰/۳۹	۳۷/۵۰	۳۹/۵۸	۲۲/۲۲	۴۰
میزان فروش محصولات	۲۵/۰۰	۸/۳۳	۱۶/۶۷	۱۹/۰۵	۲۵/۰۰	۳۱/۶۳	۳۲/۷۶	۱۹/۶۱	۲۹/۱۷	۲۵/۰۰	۵/۵۶	۱۰
انتظارات تولید در ماه آینده	۵۶/۲۵	۶۳/۸۹	۸۸/۸۹	۸۳/۳۳	۹۳/۷۵	۷۷/۵۵	۶۵/۵۲	۷۰/۵۹	۶۶/۶۷	۷۲/۹۲	۶۱/۱۱	۶۰

مشکلات اصلی از دید برخی از فعالان اقتصادی در فروردین‌ماه ۱۴۰۱:

- افزایش تعرفه حقوق دولتی معادن به همراه افزایش هزینه حمل و نقل و دستمزد نیروی کار باعث افزایش هزینه تمام شده تولید برای بنگاه‌های این بخش شده و در نتیجه صادرات محصولات در قیمت‌های قبلی به کشورهای همسایه نیز مقرون به صرفه نیست و توان رقابتی ندارند. (صنایع کانی غیر فلزی)
- افزایش قیمت مواد اولیه و بسته‌بندی (آرایشی و بهداشتی) در شرایطی که اجازه افزایش قیمت به تولیدکننده داده نمی‌شود از سوی دیگر درج قیمت تولیدکننده بر روی کالاها باعث کاهش فروش تولیدکنندگان شده است. (صنایع شیمیایی)
- تغییر رویه قیمت‌گذاری توسط سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان به نفع مصرف‌کننده باعث شده تا قیمت‌ها واقعی تعیین نشوند و بعضاً تولیدکنندگان با مشکل مواجه شوند. (صنایع شیمیایی)
- افزایش هزینه‌های حمل و نقل باعث کاهش مشتریان شده، این درحالیست که علیرغم افزایش هزینه تجهیزات، لوازم مورد نیاز و حمل و نقل، بنگاه‌ها ناچارند برای حفظ مشتریان خود را با همان قیمت‌های قبلی خدمات ارائه کنند.
- به علت کاهش تولید خودروسازها و عدم خرید از قطعه‌سازان، صنایعی که مشتری اصلی‌شان خودروسازها هستند با رکود در تقاضا روبرو بودند. (صنایع لاستیک و پلاستیک)
- کاهش قدرت خرید و افزایش قیمت محصولات صنایع فلزی مانند مس و آلومینیوم باعث شده تا شرکت‌ها با کمبود شدید نقدینگی برای خرید مواد اولیه مورد نیاز روبرو باشند. (صنایع فلزی)

معرفی طرح شامخ (شاخص مدیران خرید)

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند، شاخص اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شامخ برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد. ویژگی‌های این شاخص عبارتند از:

- ✓ داده‌های شامخ به صورت ماهانه در روزهای ابتدایی ماه و پیش از انتشار داده‌های رسمی منتشر می‌شود.
- ✓ شامخ، امکان مقایسه مستقیم بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه از طریق تولید داده‌های استاندارد شده را فراهم می‌سازد.
- ✓ داده‌ها در شامخ بر اساس مستندات واقعی کسب و کارها و نه بر اساس نظرات شخصی و حدس مدیران جمع‌آوری می‌شوند.
- ✓ به صورت مستمر و دقیق توسط بازارهای مالی، بانک‌های مرکزی، مراکز تصمیم‌گیری اقتصادی و رسانه‌ها در جهان پیگیری می‌شود.

در طرح شامخ، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح‌شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند. در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۵/۰ و گزینه کمتر از ماه قبل: عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هر یک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، مبین عدد شامخ در آن پرسش است. در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۰ تا ۱۰۰ است. عدد ۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه "بدتر شده است" و "بهتر شده است" را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه‌شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه‌شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه‌شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

برای طراحی پرسشنامه و وزن‌دهی به ۵ پرسش اصلی در محاسبه عدد شامخ در اتاق ایران، از رویکردهای بین‌المللی با کمی تعدیل به صورت زیر استفاده شده است:

۱. مقدار تولید محصولات (پرسش اصلی با ضریب ۰.۲۵)
۲. میزان سفارشات جدید (پرسش اصلی با ضریب ۰.۳۰)
۳. سرعت انجام و تحویل سفارش (پرسش اصلی با ضریب ۰.۱۵)
۴. موجودی مواد اولیه (پرسش اصلی با ضریب ۰.۱۰)
۵. میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (پرسش اصلی با ضریب ۰.۲۰)
۶. قیمت خرید مواد اولیه
۷. موجودی محصول نهایی در انبار
۸. میزان صادرات کالا
۹. قیمت محصولات تولیدشده
۱۰. مصرف حامل‌های انرژی
۱۱. میزان فروش محصولات
۱۲. انتظارات تولید در ماه آینده

شامخ در برخی از کشورها در مارس و آوریل ۲۰۲۲

شامخ کل

شامخ صنعت

